

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet samt till lag om ändring i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse ävensom en i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Åkerman, Ingeström, Rogberg, greve Spens, Fagerlin, Köhlin*, Lagerkvist, Fant, Lindqvist i Kosta, Lindley, Hederstierna, Carlsson i Frosterud, Johanson i Gäre*, Söderberg och Carlsson i Solberga*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 21 februari 1919 dagtecknad, till första lagutskottet hänvisad proposition, nr 114, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till

- 1) lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet samt
- 2) lag om ändring i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en med anledning av densamma av herr *Lamm* inom första kammaren väckt motion, nr 154, däri motionären hemställt, att i Kungl. Maj:ts till riksdagen överlämnade förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet punkterna 4 och 6 i 27 § måtte utgå samt att 30 § måtte ändras i överensstämmelse därmed.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 1 avd. 14 häft. (Nr 15—16.) 1

Beträffande det närmare innehållet av ifrågavarande lagförslag och de skäl, som ligga till grund för desamma, får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till den kungl. propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

I fråga om vad motionären till stöd för sitt yrkande anfört hänvisas till motionen, i den mån densamma icke finnes återgiven här nedan i samband med behandlingen av de särskilda bestämmelserna i det av motionen berörda lagförslaget.

Utskottet.

De i föreliggande proposition innefattade lagförslagen jämte det av Kungl. Maj:t i proposition nr 115 framlagda förslag till lag med vissa bestämmelser om rätt att förfoga över annan tillhöriga fondpapper, över vilket sistnämnda förslag utskottet samtidigt härmed avgiver särskilt utlåtande, utgöra nya led i den lagstiftning om kapitalskydd, som redan förut påbörjats med införandet av statskontroll över banker och andra penninginrättningar. Förevarande lagstiftning avser sålunda en reglering av handeln med värdepapper i syfte att bereda skydd mot missbruk från deras sida, vilka yrkesmässigt förmedla affärer med sådana papper. Enligt vad som framgår av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet läser såsom ett ytterligare led i ifrågavarande lagstiftning inom kort vara att förvänta förslag om reglering av emissionsverksamheten.

Uppslaget till lagstiftningen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet har givits av de så kallade trustkommitterade, som på sin tid erhöles i uppdrag att undersöka bland annat, huruvida åtgärder till hämmande av och kontroll å fondbörsspel kunde från statens sida vidtagas. Sedan trustkommitterade till fullgörande av omnämnda uppdrag verkställt vissa utredningar rörande fondhandeln m. m., avgåvo de den 1 juli 1914 ett betänkande, vari de under framhållande av de mera betydande brister, som vidlådde vår fondhandel, angåvo riktlinjer för en del reformer på ifrågavarande område. Efter inhämtande av yttranden från åtskilliga myndigheter och korporationer över detta betänkande förklarade vid ärendets anmälan i statsrådet den 9 juni 1916 dåvarande chefen för finansdepartementet, att han i likhet med trustkommitterade ansåge ett inskridande i lagstiftningsväg nödigt, för att de missförhållanden, vilka vidlådde fondhandeln och de affärgrenar, som stode densamma nära, skulle kunna på ett verksamt sätt bekämpas, ävensom att enligt hans förmenande trustkommitterades betänkande kunde, med vissa av honom antydda inskränkningar och ändringar, läggas

till grund för blivande lagstiftning i ämnet. I sammanhang¹ härmed tillkallades särskilda sakkunniga för att inom departementet biträda vid utarbetande på grundval av trustkommitterades betänkande av ett förslag till lagbestämmelser angående fondhandelns och fondbörsverksamhetens ordnande. De sakkunniga avlämnade den 20 mars 1918 sitt betänkande, vilket i huvudsakliga delar ligger till grund för de nu framlagda lagförslagen.

De grunder, å vilka den föreslagna *regleringen av fondkommissionärers och fondbörsers verksamhet* vilar, äro i huvudsak följande:

- 1) ingen må utan särskilt tillstånd därtill av myndighet utöva fondkommissionsrörelse;
- 2) sådant tillstånd meddelas endast åt den, som besitter vissa kvalifikationer;
- 3) rätt att utöva fondkommissionsrörelse förloras, om utövaren icke längre finnes innehava nödiga kvalifikationer;
- 4) den omedelbara ledningen av fondkommissionsrörelse skall alltid handhavas av kompetent person;
- 5) de, som utöva fondkommissionsrörelse, skola stå under offentlig kontroll;
- 6) fondbörs må ej upprättas utan Kungl. Maj:ts tillstånd;
- 7) sådant tillstånd må under vissa omständigheter kunna återkallas;
- 8) vissa viktigare bestämmelser rörande fondbörsens verksamhet skola finnas upptagna i en börsordning, som skall prövas och fastställas av Kungl. Maj:t;
- 9) för fondbörs skall finnas en styrelse, vars ledamöter till viss del skola utses av börsmedlemmarna;
- 10) verksamheten å fondbörs skall stå under offentlig kontroll; samt
- 11) de föreslagna bestämmelserna skola med kort övergångstid tillämpas jämväl i fråga om dem, som redan utöva fondkommissionsrörelse, ävensom beträffande landets enda redan funktionerande fondbörs.

Den föreslagna *ändringen i lagen om bankrörelse* innebär allenast ett upptagande i lagen av en erinran om att bankbolags rätt att driva fondkommissionsrörelse genom den föreslagna nya lagen är underkastad vissa särskilda föreskrifter.

I anslutning till vad nästan enhälligt uttalats av de i ärendet hörda myndigheter och korporationer anser jämväl utskottet, att ett in-

gripande i lagstiftningsväg är erforderligt för att söka åstadkomma mera tillfredsställande förhållanden inom fondhandeln. Utskottet håller likaledes före, att den föreslagna lagstiftningen är ägnad att undanröja de svåraste missförhållandena inom denna handel ävensom att i någon mån bereda skydd mot illojal fondkommissionärsverksamhet. Uppenbart är emellertid, att man icke enbart på lagstiftningens väg kan undanröja alla de oegentligheter, som föreligga inom denna gren av näringslivet, samt att det icke med fog kan göras gällande, att staten genom den ifrågasatta lagstiftningen ikläder sig en garanti för ifrågavarande verksamhet. Uteslutet är säkerligen icke, att densamma allt fortfarande i trots av lagens bestämmelser och den införda kontrollen någon gång kan komma att bedrivas på ett för allmänheten mindre tillfredsställande sätt. Då emellertid en effektivare reglering av fondkommissionsrörelsen och fondbörsverksamheten än som nu föreslås icke lär bära ifrågakomma, har utskottet ansett de framlagda lagförslagen vara av beskaffenhet att bära upphöjas till lag med allenast ett par smärre jämkningar, vartill granskningen av lagförslagets särskilda bestämmelser och den i ärendet väckta motionen givit anledning.

Utskottet övergår härefter till detaljbehandling av lagförslagen.

Lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

27 §.

I överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit stadgas i förevarande paragraf, att för varje fondbörs skall finnas en av Konungen fastställd börsordning, innehållande vissa i paragrafen närmare angivna bestämmelser rörande fondbörsens organisation och funktioner. Bland de bestämmelser, som sålunda alltid skola innehållas i börsordningen, hava upptagits bland annat föreskrifter om de slag av fondaffärer, som må avslutas å börsen (4), och bestämmelser om det sätt, på vilket kursnoteringen skall äga rum (6).

Fondbörskommitterade.

I fråga om de sakkunnigas förslag i denna del hava fondbörskommitterade i ett av Stockholms handels- och sjöfartsnämnd åberopat yttrande anfört, att fondbörskommitterade redan tidigare med anledning av trustkommitterades betänkande framhållit, hursom en dylik anordning, som medförde, att börsordningen ej finge ändras utan Kungl. Maj:ts samtycke, åtminstone för närvarande, innan börsförhållandena vunnit

större stadga i vårt land, vore synnerligen olämplig, och att det naturliga och i varje fall mest praktiska torde vara att tills vidare åt en lokal myndighet överlåta det närmare reglerandet av fondbörsen och fastställandet av de erforderliga ordningsreglerna. Fondbörskommitterade förklarade, att de sedermera haft tillfälle att ytterligare konstatera riktigheten av denna sin uppfattning.

I fråga om den under punkt 4 av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen rörande de slag av fondaffärer, som å börsen finge avslutas, erinrade fondbörskommitterade, att de sakkunniga själva med rätta framhållit, att börsordningen icke borde gå alltför mycket i detalj, på det att börsstyrelsen måtte hava makt att i fråga om dessa affärer vidtaga erforderliga ändringar; och fondbörskommitterade ville för sin del endast understryka detta. Beträffande den under punkt 6 av de sakkunniga intagna bestämmelsen, att även det sätt, på vilket kursnoteringen skulle ske, skulle intagas i börsordningen, anförde fondbörskommitterade, att redan vederbörande departementschef framhållit, att, då bestämmelserna i detta ämne ännu befunne sig på ett sådant stadium, att behov av ändring och jämkning ofta framträdde, dessa bestämmelser icke syntes böra göras beroende av Kungl. Maj:ts godkännande. Detta överensstämde till fullo med fondbörskommitterades uppfattning. Skulle det vara av någon som helst betydelse att i börsordningen intaga bestämmelser om noteringsförfarandet, kunde enligt fondbörskommitterades förmenande börsordningen icke allenast innehålla några få allmänna grunddrag, utan måste i så fall i denna lämnas en ingående och detaljerad redogörelse för det avsedda noteringsförfarandet.

I enahanda riktning som fondbörskommitterade har jämväl svenska fondhandlareföreningens styrelse yttrat sig i ett uti ärendet avgivet utlåtande.

Svenska fondhandlareföreningens styrelse.

Föredragande departementschefen anslöt sig till de sakkunnigas uppfattning samt anförde därutinnan, att då ett av huvudsyftena med ifrågavarande lagstiftning vore att söka förläna det allmänna ett visst inflytande på fondbörsverksamheten för att därigenom främja en ändamålsenlig utveckling av denna verksamhet och därmed sammanhängande förhållanden, det syntes departementschefen svårligen kunna underlåtas att giva det allmänna rätt att pröva de bestämmelser, som fastsloge själva grunddragen av berörda verksamhet. Några större praktiska olägenheter av en föreskrift av denna art torde näppeligen vara att befara vare sig i de av fondbörskommitterade berörda hänseenden eller

Departementschefen.

eljest. I särskilt brådskande fall torde Kungl. Maj:ts beslut kunna erhållas på några dagar.

I detta sammanhang erinrade departementschefen därom, att de sakkunniga — för att Kungl. Maj:t ej måtte onödigtvis besväras med ansökningar om godkännande av ändringar i sådana fall, då en reform väl funnes av behovet påkallad men tvekan rådde om, huru densamma lämpligast borde ske, och följaktligen behov föreläge att experimentera med olika bestämmelser för att därigenom utröna, vilken av dessa bäst ledde till åsyftat resultat — i 29 § av sitt förslag (30 § i Kungl. Maj:ts förslag) upptagit en bestämmelse, att med tillsynsmyndighetens tillstånd börsstyrelsen kunde under viss tid på försök låta å fondbörs andra slags fondaffärer avslutas eller annat sätt för kursnoteringen användas än i börsordningen stadgades.

Motion.

Såsom redan omnämnts, har herr *Lamm* i sin motion hemställt, att förutnämnda punkterna 4 och 6 i förevarande paragraf måtte utgå ur förslaget. Till stöd härför åberopar motionären till en början de av fondbörskommitterade, Stockholms handels- och sjöfartsnämnd och fondhandlareföreningens styrelse ovan anförda uttalanden ävensom den av dåvarande chefen för finansdepartementet på sin tid hävdade uppfattningen, att det vore lämpligast att åt börsstyrelsen överlåta att träffa avgörande i fråga om kursnoteringsförfarandet, varefter motionären anför i huvudsak följande: Icke blott sistnämnda av förutvarande chefen för finansdepartementet angivna bestämmelser syntes motionären i hög grad olämpliga att införa i en börsordning utan jämväl de under punkt 4 omnämnda bestämmelserna angående de olika slag av fondaffärer, som å börsen finge avslutas. Skulle det vara av någon som helst betydelse att i börsordningen intaga bestämmelser angående såväl de i punkt 4 som 6 angivna frågor, syntes det motionären uppenbart, att börsordningen härutinnan icke kunde innehålla allenast några få allmänna grunddrag, utan måste i dylikt fall lämna en tämligen fullständig och ingående redogörelse. För övrigt torde det för närvarande visa sig bliva för en börsstyrelse hart när omöjligt att ens i stora grunddrag fastslå vare sig formerna för noteringsförfarandet eller de olika slag av fondaffärer, som ansåges böra få förekomma. De senaste årens erfarenheter från det börs tekniska arbetet, som synnerligen ofta krävt snabbt beslutade ändringar och jämkningar, hade otvetydigt givit vid handen betydelsen av att en börsstyrelse bekläddes med sådan maktbefogenhet, att Kungl. Maj:ts eller annan myndighets godkännande icke för varje särskild ändring av

noteringsförfarandet måste inhämtas. Så länge bestämmelserna i detta ämne ännu befunde sig* på ett sådant stadium, att de titt och tätt måste underkastas ändring, syntes en inskränkning av börsstyrelsens maktbefogenhet på detta område innebära ett obefogat misstroende mot börsstyrelsen, vilken till följd av sin dagliga och ingående kännedom om börsförhållandena bättre än någon annan måste sägas vara skickad att besluta i frågor av nyssberörda art, och dessutom ingalunda bidra att åstadkomma den ändamålsenliga och praktiska utveckling av börslivet, som just förutsattes vara ändamålet med stadgandets införande.

Utskottet finner de av motionären gjorda erinringarna befogade. Ett bifall till motionen torde ej heller förrycka den grundläggande principen om det allmännas inflytande på de bestämmelser, som innehålla själva grundlinjerna för fondbörsens verksamhet. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till motionen och i anledning därav föreslagit ändring i 27 §, varjämte 30 § ändrats i överensstämmelse därmed.

Utskottet.

30 §.

I fråga om den häri föreslagna ändringen hänvisar utskottet till vad ovan anförts under 27 §.

38 §.

För handhavandet av den förordade tillsynen över fondkommissionärerna och fondbörsen hade de sakkunnigas majoritet föreslagit uppriktandet av en särskild central statsmyndighet, kallad fondinspektionen. I flertalet av de avgivna yttrandena över de sakkunnigas betänkande har detta förslag rönt motstånd, medan man i stället i allmänhet anslutit sig till den av en utav de sakkunniga uttalade skiljaktiga meningen, att tillsynen borde anförtros åt bankinspektionen. (Se härom prop. s. 28—35.)

Föredragande departementschefen yttrade, att han för egen del funnit den meningen, att denna kontroll borde överlätas åt bankinspektionen, vara stödd av så starka skäl, att han ansett sig böra ansluta sig till densamma. Bankinspektionen utövade tillsyn å ett område av det ekonomiska livet, som ägde många och betydelsefulla beröringspunkter med fondhandeln och fondbörsväsendet, och redan nu utövade bankinspektionen i viss utsträckning kontroll jämväl över fondhandeln

Departementschefen.

bedrivande, nämligen såvitt denna näringsgren fölle inom bankernas verksamhet. Bankinspektionen torde därför få antagas äga goda förutsättningar för att kunna organisera den nyinrättade kontrollen på ett tillfredsställande sätt. Då det sålunda redan funnes ett ämbetsverk, vars nuvarande arbetsuppgifter vore sådana, att detsamma med en av förhållandena betingad förändring i dess organisation borde kunna bli väl rustat för utövandet av fondkontrollen, syntes det icke lämpligt att inrätta ett nytt ämbetsverk för handhavandet av ifrågakvarande uppgifter. I överensstämmelse med denna uppfattning hade departementschefen låtit ur de sakkunnigas förslag utesluta bestämmelsen, att tillsynsmyndigheten skulle vara en särskild institution, ävensom den för tillsynsmyndigheten använda benämningen fondinspektion, varjämte en del av dessa ändringar nödvändiggjorda jämkningar företagits. Härigenom vore möjlighet beredd för Kungl. Maj:t, som jämlikt förslaget ägde att meddela närmare föreskrifter om tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet, att uppdraga fondkontrollen åt bankinspektionen.

Utskottet.

Utskottet har ansett sig böra i detta sammanhang uttala sin anslutning till den av departementschefen uttalade uppfattningen därom, att ifrågakvarande kontroll bör förläggas till bankinspektionen.

40 §.

Enligt förevarande paragraf skall klagan över beslut, som av tillsynsmyndigheten på grund av denna lag meddelas, föras hos Konungen. Enligt lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, mom. 17, skola mål om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar om banker eller andra penninginrättningar, ävensom mål om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar tillhöra regeringsrättens upptagande och avgörande.

Då det icke lär vara lämpligt, att klagan över t. ex. ett av bankinspektionen givet vitesföreläggande fullföljes till Kungl. Maj:t i statsrådet, om föreläggandet skett på grund av banklagen, men till Kungl. Maj:t i regeringsrätten, för den händelse föreläggandet meddelats enligt den föreslagna lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, förutsätter utskottet, att riksdagen har att emotse förslag till lag om ändring i lagen om regeringsrätten, avseende att mål om föreläggande vid vite, som må givas enligt den föreslagna lagen, samt om utdömande

av dylikt vite skola fullföljas i enahanda ordning som mål om föreläggande vid och utdömande av vite enligt författningar om banker eller andra penninginrättningar.

42 §.

I kungl. propositionen nr 243 har riksdagen numera fått mottaga det av departementschefen vid förevarande paragraf bebådade förslaget till lag om visst tillägg till tryckfrihetsförordningen, som kräves av bestämmelserna i denna och i 49 §.

49 §.

I förevarande paragraf under 2) stadgas straff för den, som offentliggör eller bland ett flertal personer utsprider meddelande, vilket uppenbarligen har till syfte att uppmuntra till spekulation. Utskottet får härutinnan instämma i de sakkunnigas vid denna paragraf gjorda uttalande, att för stadgandets tillämpning kräves, att ifrågavarande meddelande uppenbarligen har till syfte spekulation. Det är således icke meningen, att varje offentliggörande av meddelande, som kan föranleda till inköp eller försäljning av fondpapper, skall vara straffbart.

Under 3) i förevarande paragraf föreslås straff för den, som i syfte att inverka på allmänhetens eller ett flertal personers uppfattning om fondpappers värde eller om fondmarknadens läge över huvud utsprider rykte, som han vet vara osant, ingår skenavtal eller annorledes svikligen förfar. I fråga om denna ansvarsbestämmelse hava de sakkunniga framhållit, att i densamma icke finnes någon direkt motsvarighet till det motsvarande tyska stadgandets ord »i bedräglig avsikt», varigenom detta senare för sin tillämplighet torde förutsätta avsikt hos gärningsmannen att främja egen eller annans fördel; den, som förfore såsom i den föreslagna bestämmelsen stadgades, kunde visserligen knappast tänkas handla annorledes än i dylik avsikt, men anledning syntes dock icke förefinnas att uttryckligen inskränka bestämmelsens tillämpning till sådana fall.

Utskottet förmenar, att av den föreslagna bestämmelsens ord »annorledes svikligen förfar» torde följa, att för stadgandets tillämpning kräves bedräglig avsikt hos gärningsmannen.

Lagen om ändring i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Beträffande ifrågavarande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts proposition nr 114 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte i anledning av nämnda proposition och herr Lamms förevarande motion för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1:o) **Lag**

om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

Häri genom förordnas som följer:

I KAP.

Om fondkommissionsrörelse.

1 §.

Med fondkommissionsrörelse förstås i denna lag yrkesmässigt idkad verksamhet, som avser köp och försäljning i kommission av aktier, banklotter och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer. Den, som driver dylik rörelse, kallas fondkommissionär.

Värdepapper, varom nu sagts, benämnas här nedan fondpapper.

2 §.

Ej må någon idka fondkommissionsrörelse utan att äga vederbörligt tillstånd därtill. Sådant tillstånd meddelas i fall, som i 6 § avses, av Konungen men eljest av tillsynsmyndigheten och skall angiva, å vilken eller vilka orter rörelsen må utövas.

3 §.

Enskild person må erhålla tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, såframt han

- 1) är berättigad att här i riket idka handel;
- 2) uppnått 25 års ålder;
- 3) företer intyg om minst tre års väl vitsordad tjänstgöring såsom

*Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

biträde hos fondkommissionär eller kan genom annan under minst enahanda tidrymd utövad verksamhet anses hava vunnit för yrket nödig erfarenhet;

4) icke i övrigt enligt tillgängliga upplysningar finnes olämplig för yrket; samt

5) för den ifrågasatta rörelsen disponerar ett kapital av minst två hundra tusen kronor eller, där han avgivit sådan försäkran, som i 7 § avses, minst femtio tusen kronor.

Ej må dock tillstånd meddelas, därest den ifrågasatta rörelsen prövas kunna bliva till skada för det allmänna.

4 §.

Handelsbolag må erhålla tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, såframt

1) bolaget är berättigat att här i riket idka handel;

2) de bolagsmän, vilka äga deltaga i bolagets förvaltning, uppnått 25 års ålder och minst en av dem äger sådan utbildning, som avses under 3) i 3 §;

3) bolaget icke i övrigt enligt tillgängliga upplysningar finnes olämpligt att utöva rörelse av ifrågavarande slag;

4) bolaget för den ifrågasatta rörelsen disponerar ett kapital av minst två hundra tusen kronor; samt

5) den ifrågasatta rörelsen icke prövas kunna bliva till skada för det allmänna.

Finns i bolaget kommanditdelägare till större antal än två, gälle, i stället för vad under 4) föreskrivits, såsom villkor för tillstånds erhållande, att sammanlagda beloppet av vad bolagsmännen insatt eller åtagit sig att insätta uppgår till minst fem hundra tusen kronor; och må, där tillstånd erhålles, bolaget icke öppna rörelsen, förrän minst hälften guldits av det belopp, vartill bolagsmännens utfästa insatser sammanlagt uppgå.

5 §.

Aktiebolag, som icke driver bankrörelse, må erhålla tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, såframt

1) ledamöterna i bolagets styrelse och deras suppleanter uppnått 25 års ålder samt minst en av ledamöterna äger sådan utbildning, som avses under 3) i 3 §;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2) bolaget icke i övrigt enligt tillgängliga upplysningar finnes olämpligt att utöva rörelse av ifrågavarande slag;

3) bolagets aktiekapital uppgår till minst fem hundra tusen kronor; samt

4) den ifrågasatta rörelsen icke prövas kunna bli till skada för det allmänna.

Erhålles tillstånd, må bolaget dock icke öppna rörelsen, förrän minst hälften av aktiekapitalet inbetalats.

6 §.

Bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag må erhålla tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, därest rörelsen icke prövas kunna bli till skada för det allmänna.

7 §.

Enskild person, som söker eller som erhållit tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, må kunna till tillsynsmyndigheten avgiva skriftlig försäkran, att han icke skall för egen räkning idka handel med fondpapper, vare sig omedelbart eller med begagnande av annan persons namn, ej heller själv inträda såsom köpare av fondpapper, som han i egenskap av kommissionär åtagit sig att sälja, eller såsom säljare av fondpapper, som han i egenskap av kommissionär åtagit sig att köpa. Rörande sådan försäkran avgivande äger han av tillsynsmyndigheten erhålla bevis.

Fondkommissionär, vilken avgivit försäkran, varom nu sagts, vare bunden därav, intill dess han hos tillsynsmyndigheten återkallar densamma. Återkallelse må dock icke ske, förrän minst tre år förflutit från det han avgav sin försäkran, eller, om han vid försäkran avgivande ännu icke erhållit tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, från det sådant tillstånd erhöles. Tillsynsmyndigheten har att ofördröjligen på verksamt sätt bringa återkallelsen till allmänhetens kännedom.

8 §.

Efter det fondkommissionär upphört att vara bunden av försäkran, varom i 7 § förmåles, må han icke fortsätta sin rörelse, med mindre han visat sig för densamma disponera ett kapital av minst två hundra tusen kronor.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

9 §.

Där den omedelbara ledningen av fondkommissionsrörelse icke omhänderhaves av kommissionären själv eller, då rörelsen utövas av bolag, av bolagsman eller styrelseledamot, vilken äger utbildning, som under 3) i 3 § sägs, skall för rörelsen finnas en föreståndare, som uppnått 25 års ålder och äger sådan utbildning samt icke i övrigt enligt tillgängliga upplysningar är att anse såsom olämplig för sysslan.

10 §.

Fondkommissionär må icke åtaga sig att förmedla affär i fondpapper, vilken uppenbarligen har karaktär av spekulation, åt någon, som ännu ej uppnått myndig ålder, eller åt någon, som, enligt vad kommissionären vet eller borde veta, av oerfarenhet eller lättsinne ägnar sig åt affärer av nämnda art i större utsträckning än som med hänsyn till hans tillgångar kan anses rimligt.

Ej heller må fondkommissionär uppmuntra personer, vilka uppenbarligen sakna nödig erfarenhet i ekonomiska förhållanden, till att spekulera i fondpapper.

11 §.

Fondkommissionär må icke obehörigen yppa uppdragsgivares affärsförhållanden, varom kommissionären i denna sin egenskap erhållit kännedom, eller i strid med uppdragsgivarens intresse begagna sig av sin kännedom i berörda hänseende.

12 §.

Tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats enskild person, vare förfallet:

1) om innehavaren av tillståndet upphör att vara berättigad att idka handel här i riket;

2) om han återbetalat upplånat kapital, som han för tillståndets förvärvande visat sig disponera, eller någon del därav utan att hava för tillsynsmyndigheten visat, att han efter återbetalningen för sin rörelse disponerar penningar till belopp som under 5) i 3 § sägs;

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3) om han förlorat över en tredjedel av det kapital, han för tillståndets förvärvande visat sig disponera, och bristen icke blivit fylld inom tre månader efter det densamma yppades; ägande dock, när det erforderliga beloppet icke kan anskaffas inom sålunda stadgad tid, tillsynsmyndigheten, där särskilda omständigheter föreligga och fullgod realsäkerhet ställes för beloppet, medgiva rörelsens fortsättande tills vidare under tid, som av tillsynsmyndigheten bestämmes, dock ej över två år.

13 §.

Tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats handelsbolag, vare förfallet:

1) om någon av de under 1) och 2) i 4 § stadgade förutsättningar icke längre är för handen; ägande dock tillsynsmyndigheten lämna bolaget viss kort tid till att ombesörja rättelse, såframt bolaget gör ansökan därom ofördröjligen efter det förhållandet yppades;

2) om bolaget återbetalat upplånat kapital, som bolaget för tillståndets förvärvande visat sig disponera, eller någon del därav utan att hava för tillsynsmyndigheten visat, att bolaget efter återbetalningen för sin rörelse disponerar minst två hundra tusen kronor;

3) om för tillståndets erhållande gällt det villkor, varom sägs i sista stycket av 4 §, och bolagsmännens utfästa insatser icke blivit till fullo guldna inom sex månader efter rörelsens öppnande;

4) om efter tillståndets meddelande antalet kommanditdelägare kommit att överstiga två, oaktat sammanlagda beloppet av vad bolagsmännen insatt eller åtagit sig att insätta understiger fem hundra tusen kronor eller, där sex månader förflutit från rörelsens öppnande, utfästa insatser icke blivit till fullo guldna;

5) om bolaget förlorat över en tredjedel av det kapital, bolaget för tillståndets förvärvande visat sig disponera, eller, där fråga är om bolag med kommanditdelägare till större antal än två, över en tredjedel av bolagsmännens insatser samt bristen icke blivit fylld inom tre månader efter det densamma yppades; dock att vad under 3) i 12 § stadgats om befogenhet för tillsynsmyndigheten att medgiva fondkommissionsrörelsens fortsättande tills vidare under viss tid skall i förevarande fall äga motsvarande tillämpning.

14 §.

Tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats aktiebolag, vilket icke driver bankrörelse, vare förfallet:

1) om någon av de under 1) i 5 § stadgade förutsättningar icke

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

längre är för handen; ägande dock tillsynsmyndigheten lämna bolaget viss kort tid till att ombesörja rättelse, såframt bolaget gör ansökan därom ofördröjligen efter det förhållandet yppades;

2) om aktiekapitalet icke blivit till fullo guldets inom sex månader efter rörelsens öppnande;

3) om bolaget förlorat över en tredjedel av aktiekapitalet och bristen icke blivit fylld inom tre månader efter det densamma yppades; dock att vad under 3) i 12 § stadgats om befogenhet för tillsynsmyndigheten att medgiva fondkommissionsrörelsens fortsättande tills vidare under viss tid skall i förevarande fall äga motsvarande tillämpning.

15 §.

Tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats enskild person, handelsbolag eller aktiebolag, vilket icke driver bankrörelse, må av tillsynsmyndigheten återkallas, om innehavaren av tillståndet genom överträdande av denna lag eller uppenbart åsidosättande av sina uppdragsgivares intresse eller annorledes visat sig olämplig att utöva sådan rörelse eller om rörelsen prövas vara till skada för det allmänna.

16 §.

Tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag, må av Konungen återkallas, därest rörelsen prövas vara till skada för det allmänna.

17 §.

Finnes emellan företag, vars innehavare förvärvat tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, och annat företag, som har till ändamål att för egen räkning köpa och sälja fondpapper eller att utlåna penningar mot säkerhet av fondpapper och som icke är underkastat tillsyn enligt bestämmelserna i denna lag, ett närmare samband antingen så till vida, att båda företagen ledas av samma eller i huvudsak samma personer, eller ock så till vida, att den vinst, som må uppkomma av de båda företagen, är avsedd att helt och hållet eller till avsevärd del direkt eller indirekt tillfalla samma eller i huvudsak samma personer, må det innehavaren av förstnämnda företag meddelade tillståndet återkallas, där fråga är om bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag, av Konungen, men eljest av tillsynsmyndigheten, såframt ej antagas kan,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

att menliga verkningar icke skola på grund av nämnda samband uppkomma för företagets kunder eller för det allmänna.

18 §.

Finnes icke i det fall, varom i 9 § sägs, behörig föreståndare eller föreligger sådan kapitalförlust, som under 3) i 12 §, under 5) i 13 § eller under 3) i 14 § avses, eller har fondkommissionär inställt sina betalningar, må tillsynsmyndigheten kunna, där det provas nödigt, förbjuda fondkommissionsrörelsens fortsättande, så länge förhållandet varar.

19 §.

Den, som icke vidare äger fortsätta fondkommissionsrörelse, må dock vidtaga åtgärder, som erfordras för fullgörande av ingångna avtal eller för att skydda uppdragsgivare mot förlust.

20 §.

Avlider fondkommissionär, äger tillsynsmyndigheten medgiva dödsboet att tills vidare under en tid av högst ett år fortsätta den avlidnes rörelse, såframt för dennas omedelbara ledning anställs en föreståndare, som uppfyller de i 9 § angivna förutsättningar.

21 §.

Har jämlikt 9 eller 20 § för fondkommissionsrörelse anställts föreståndare, anses meddelande, som tillsynsmyndigheten avlåter till rörelsens innehavare, hava kommit denne till handa, när föreståndaren erhållit del därav.

22 §.

Tillsynsmyndigheten har att övervaka, att fondkommissionär efterlever denna lag, samt att i övrigt ägna fondkommissionärs verksamhet den tillsyn, vartill de i denna lag meddelade bestämmelser föranleda.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

23 §.

Så snart fondkommissionär öppnat sin rörelse, skall han meddela tillsynsmyndigheten, var rörelsen bedrivs och av vem den omedelbara ledningen omhänderhaves. Sker sedermera ändring i sålunda uppgivet förhållande, skall detta ofördröjligen anmälas för tillsynsmyndigheten.

Har fondkommissionär upplånat det kapital, han för erhållande av tillstånd att idka rörelsen visat sig disponera, och varder den gäld eller någon del därav uppsagd till betalning, eller yppar sig för fondkommissionär sådan kapitalförlust, som under 3) i 12 §, under 5) i 13 § eller under 3) i 14 § avses, eller avgår ur handelsbolag, som driver fondkommissionsrörelse, bolagsman eller inträder däri ny bolagsman eller sker i aktiebolag, som driver fondkommissionsrörelse men ej bankrörelse, förändring i styrelsens sammansättning, varde det ock ofördröjligen anmält för tillsynsmyndigheten.

24 §.

Fondkommissionär åligger vidare:

att för den, som enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser har att i sådant hänseende företräda tillsynsmyndigheten, hålla kassa och övriga tillgångar samt alla böcker, räkenskaper och andra handlingar, evad de angå kommissionsrörelsen eller annan av kommissionären idkad affärsverksamhet, tillgängliga för granskning;

att jämväl i övrigt meddela tillsynsmyndigheten alla de upplysningar rörande kommissionsrörelsen och sin ekonomiska ställning, som av nämnda myndighet äskas;

att enligt formulär, som av tillsynsmyndigheten upprättas, till nämnda myndighet insända de statistiska uppgifter, som av densamma påfordras;

att, där tillsynsmyndigheten beträffande kommissionärens bokföring meddelar föreskrifter, som för nämnda myndighets granskningsuppgift funnits nödiga, ställa sig sagda föreskrifter till esterrättelse;

att efter räkenskapsårs utgång, så snart det kan ske, till tillsynsmyndigheten insända balansräkning, samt, där det är aktiebolag eller solidariskt bankbolag, som driver rörelsen, styrelsens förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkningen och, efter verkställd revision, den däröver avgivna berättelsen ävensom protokoll, upptagande de å bolagsstämma i anledning av nämnda berättelser fattade beslut.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Tillsynsmyndigheten äger att genom föreläggande av vite tillhålla fondkommissionär att fullgöra sina skyldigheter enligt denna paragraf ävensom att fälla till sådant vite.

25 §.

Tillsynsmyndigheten äger, när sådant prövas nödigt, sammankalla styrelsen för aktiebolag eller solidariskt bankbolag, som driver fondkommissionsrörelse; och må vid bolagsstämma med dylikt bolag eller av tillsynsmyndigheten utlyst styrelsesammanträde å tillsynsmyndighetens vägnar den, som enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser har att i sådant avseende företräda nämnda myndighet, närvara och delta i överläggningarna.

II KAP.

Om fondbörsverksamhet.

26 §.

Fondbörs må ej upprättas utan Konungens tillstånd. Konungen meddelar sådant tillstånd, där börsen prövas bliva till nytta för det allmänna.

Meddelat tillstånd kan av Konungen återkallas, när börsen finnes icke längre vara till nytta för det allmänna eller börsstyrelsen upprepade gånger underlåtit att ställa sig till efterrättelse av tillsynsmyndigheten jämlikt 37 § meddelade förbud eller föreskrifter.

27 §.

För varje fondbörs skall finnas en av Konungen fastställd börsordning, som skall innehålla bestämmelser om:

- 1) villkoren för att bliva medlem av börsen;
- 2) de förutsättningar, under vilka

27 §.

För varje fondbörs skall finnas en av Konungen fastställd börsordning, som skall innehålla bestämmelser om:

- 1) villkoren för att bliva medlem av börsen;
- 2) de förutsättningar, under vilka

(Kungl. Maj:ts förslag.)

medlem av börser kan därifrån utslutas;

3) antalet styrelseledamöter, tiden för deras befattningar, ordningen för styrelseval och grunderna för fattande av beslut inom styrelsen;

4) de slag av fondaffärer, som å börser må avslutas;

5) villkoren för att fondpapper må å börser göras till föremål för affärer;

6) det sätt, på vilket kursnoteringen skall äga rum;

7) storleken av den provision, börsermedlem äger åtnjuta å avtal, som han för annans räkning sluter å börser;

8) de grunder, enligt vilka avgift skall erläggas för offentlig auktion å fondpapper, som å börser förrättas på grund av börserstyrelsens jämlikt 56 § meddelade förordnande;

9) skiljemannaförfarande för avgörande av tvister rörande avtal, som ingåtts å börser.

(Utskottets förslag.)

medlem av börser kan därifrån utslutas;

3) antalet styrelseledamöter, tiden för deras befattningar, ordningen för styrelseval och grunderna för fattande av beslut inom styrelsen;

4) villkoren för att fondpapper må å börser göras till föremål för affärer;

5) storleken av den provision, börsermedlem äger åtnjuta å avtal, som han för annans räkning sluter å börser;

6) de grunder, enligt vilka avgift skall erläggas för offentlig auktion å fondpapper, som å börser förrättas på grund av börserstyrelsens jämlikt 56 § meddelade förordnande;

7) skiljemannaförfarande för avgörande av tvister rörande avtal, som ingåtts å börser.

28 §.

Börserordningen fastställes för högst tio år i sänder.

Vid ansökan om tillstånd till upprättande av fondbörs skall bifogas förslag till börserordning. Konungen prövar förslaget överensstämmelse med lag och författningar och dess ändamålsenlighet i övrigt, så ock om ytterligare bestämmelser må erfordras.

Minst sex månader, innan den tid, för vilken börserordningen blivit fastställd, utlöper, skall börserstyrelsen till Konungen ingiva förslag till den börserordning, som därefter skall gälla; och varde förslaget av Konungen prövat på sätt ovan sägs.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

29 §.

Ändring av fastställd börsordning må efter förslag av tillsynsmyndigheten eller börsstyrelsen medgivnas av Konungen. Om prövning av dylikt förslag gälle vad i 28 § andra stycket stadgas.

30 §.

Med tillsynsmyndighetens tillstånd må börsstyrelsen för viss tid meddela bestämmelser, som innebära avvikelser från börsordningen i de ämnen, vilka omförmälas under 1), 2), 4), 5), 6) och 9) i 27 §.

30 §.

Med tillsynsmyndighetens tillstånd må börsstyrelsen för viss tid meddela bestämmelser, som innebära avvikelser från börsordningen i de ämnen, vilka omförmälas under 1), 2), 4) och 7) i 27 §.

31 §.

För fondbörs skall finnas en styrelse, vars ordförande jämte suppleant för honom utses av Konungen. Övriga ledamöter i styrelsen väljas till en fjärdedel av de bankaktiebolag och solidariska bankbolag, som äro medlemmar av fondbörsen, till en fjärdedel av övriga börsmedlemmar, till en fjärdedel av stadsfullmäktige i den stad, där börsen hålles, och till den återstående fjärdedelen av den handelskammare, inom vars distrikt nämnda stad är belägen. Envar av de fyra valkorporationerna utser därjämte suppleanter för de av densamma valda ledamöterna till lika antal som dessa.

Ordförande, ledamöter och suppleanter utses för en tid av högst två år. Avgår någon, innan den tid, för vilken han blivit utsedd, gått till ända, utses efterträdare för den återstående tiden.

Har Konungen bifallit ansökan om tillstånd att upprätta fondbörs, äga de, vilka ingivit sagda ansökan, att första gången val av börsstyrelse skall förrättas utse de styrelseledamöter och suppleanter, vilka eljest skola väljas av börsmedlemmarna.

32 §.

Börsstyrelsen handhar ledningen av fondbörsens verksamhet och förvaltningen av dess angelägenheter. Det åligger styrelsen att i allt

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

vad på styrelsen ankommer sörja för att fondbörsens verksamhet äger rum på ett tillfredsställande sätt.

33 §.

De å fondbörs noterade kurser skola ofördröjligen på verksamt sätt offentliggöras.

34 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att övervaka att beträffande fondbörs denna lag och börsordningens föreskrifter iakttagas samt att verksamheten å fondbörs i övrigt försiggår på sådant sätt, att den länder till nytta för det allmänna.

35 §.

Fondbörsstyrelse åligger:

att för den, som enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser har att i sådant hänseende företräda tillsynsmyndigheten, hålla börsens protokoll och övriga handlingar tillgängliga för granskning; och att jämväl i övrigt meddela tillsynsmyndigheten alla de upplysningar rörande verksamheten å fondbörsen och därmed sammanhängande omständigheter, som av nämnda myndighet äskas.

36 §.

Tillsynsmyndigheten äger sammankalla fondbörsstyrelse, när sådant finnes nödigt. Vid fondbörsstyrelsens sammanträde må å tillsynsmyndighetens vägnar den, som enligt av Konungen meddelade särskilda bestämmelser har att i sådant avseende företräda nämnda myndighet, närvara och deltaga i överläggningarna.

37 §.

Har fondbörsstyrelse fattat beslut, som strider mot denna lag eller börsordningen, äger tillsynsmyndigheten förbjuda verkställighet av beslutet. Tillsynsmyndigheten må ock kunna föreskriva fondbörsstyrelse att, i händelse beslut av nyss omförmälda beskaffenhet gått i verk-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

ställighet, göra rättelse, där så kan ske, så ock att fullgöra vad styrelsen enligt denna lag eller börsordningen åligger.

Tillsynsmyndigheten äger förelägga vite vid meddelande av förbud eller föreskrift enligt denna paragraf samt fälla till sådant vite.

III KAP.

Om tillsynsmyndigheten.

38 §.

Tillsynsmyndigheten skall vara gemensam för hela riket.

Jämte de uppgifter, som eljest i denna lag omförmälas, har tillsynsmyndigheten att verka för att fondhandeln och fondbörsverksamheten i riket äga rum på ett tillfredsställande sätt samt att föreslå de åtgärder, vilka i sådant hänseende kunna vara påkallade.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndighetens organisation och verksamhet meddelas av Konungen.

39 §.

Den, som hos tillsynsmyndigheten innehar befattning, på grund av vilken han har att granska fondkommissionärers eller fondbörsers verksamhet eller eljest deltaga i handläggning av ärenden, vilka röra tillämpningen av denna lag, må icke vara fondkommissionär eller anställd hos fondkommissionär eller deltaga i styrelsen av bolag, som driver fondkommissionsrörelse, eller äga del i sådant bolag, med undantag av bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag, ej heller deltaga i styrelsen av eller vara anställd vid fondbörs.

40 §.

Över beslut, som av tillsynsmyndigheten på grund av denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

41 §.

Till bestridande av kostnaden för tillsynsmyndighetens verksamhet i de hänseenden, varom i denna lag förmäles, skall fondkommissionär årligen erlägga bidrag enligt bestämmelser, som av Konungen meddelas. Detta bidrag må icke i något fall överstiga, för fondkommissionär, vilken är bunden av försäkran, som i 7 § sägs, två procent och för annan fondkommissionär tre procent av sammanlagda beloppet av de provisioner, kommissionären under nästföregående kalenderår uppburit å avtal, som av honom slutits rörande köp eller försäljning av fondpapper.

IV KAP.

Om kurslistor.

42 §.

Ej må någon offentliggöra eller bland ett flertal personer utsprida kurslista beträffande fondpapper, vilka få göras till föremål för affärer å fondbörs här i riket, med mindre i listan upptagits allenast sådana kurser, som blivit å dylik fondbörs noterade; och skall beträffande **varje** kurs utav listan framgå, å vilken börs kursen noterats samt vilken dag och, såvida å den ifrågavarande börsen kursnotering sker vid mer än ett tillfälle å dagen, vilket noteringstillfälle kursen avser.

Ej heller må någon utan särskilt tillstånd av tillsynsmyndigheten offentliggöra eller bland ett flertal personer utsprida kurslista, i vilken upptagits kurser å fondpapper, som icke få göras till föremål för affärer å fondbörs här i riket.

V KAP.

Straffbestämmelser.

43 §.

Driver någon rörelse såsom fondkommissionär utan att vara berättigad därtill, straffes med böter från och med fem hundra till och med tio tusen kronor.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Fortsätter någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, som nu är nämnd, samma förseelse, skall han, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som för sådan förseelse äro stadgade.

44 §.

Handlar fondkommissionär i strid emot försäkran, varav han jämlikt 7 § är bunden, straffes med böter från och med ett hundra till och med tio tusen kronor.

45 §.

Underlåter fondkommissionär att ställa sig till efterrättelse vad i 9 § finnes stadgat, straffes med böter från och med tjugufem till och med fem tusen kronor.

46 §.

Underlåter fondkommissionär att iakttaga föreskrift, som i 23 § är meddelad, straffes med böter från och med tio till och med fem hundra kronor.

47 §.

Fondkommissionär, som i syfte att vilseleda tillsynsmyndigheten för oriktiga böcker eller som mot bättre vetande lämnar tillsynsmyndigheten oriktiga upplysningar om sin rörelse eller sin ekonomiska ställning, straffes med böter från och med fem hundra till och med tio tusen kronor eller med fängelse i högst ett år.

Förbryter sig hos fondkommissionär anställd föreståndare på sätt nu sagts vid förandet av kommissionärens böcker eller i fråga om upplysningar beträffande kommissionärens rörelse eller hans ekonomiska ställning, straffes med böter från och med tjugufem till och med tio tusen kronor eller med fängelse i högst ett år.

48 §.

Den, som obehörigen yppar vad han såsom företrädare för eller innehavare av befattning hos tillsynsmyndigheten fått sig bekant om fondkommissionärs eller annans affärsförhållanden, straffes med böter från

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

och med tjugufem till och med fem tusen kronor. Sker det för egen eller annans fördel eller för att skada göra eller begagnar han sig eljest i sådant syfte av sin kännedom i nämnda hänseende, då må böterna höjas till högst tio tusen kronor eller till fängelse i högst ett år dömas. Framgår av omständigheterna, att hans förfarande icke kunnat medföra skada för den person, om vars affärsförhållanden fråga är, och var ej heller sådan skada åsyftad, må han icke fällas till ansvar.

Å förseelse, som i denna paragraf avses, må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

49 §.

Med böter från och med ett hundra kronor till och med tio tusen kronor straffes

- 1) den, som bryter mot vad i 42 § stadgas;
- 2) den, som offentliggör eller bland ett flertal personer utsprider meddelande, vilket uppenbarligen har till syfte att uppmuntra till spekulation i fondpapper;
- 3) den, som i syfte att inverka på allmänhetens eller ett flertal personers uppfattning om fondpappers värde eller om fondmarknadens läge över huvud utsprider rykte, som han vet vara osant, ingår skenavtal eller annorledes svikligen förfar;
- 4) den, som för egen eller annans fördel begagnar sig av någons oerfarenhet eller lättsinne till att förleda honom till spekulation i fondpapper i större utsträckning än som med hänsyn till hans tillgångar kan anses rimligt.

Sker förseelse, varom under 3) eller 4) sägs, under försvärande omständigheter eller begår någon sådan förseelse andra gången eller oftare, må till fängelse i högst ett år dömas.

I fråga om förseelse, som under 4) avses, må ovan stadgade straff icke tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

50 §.

Utslag, varigenom fondkommissionär dömts till ansvar för förseelse, som avses i 44 eller 49 §, skall genom domstolens försorg ofördröjligen insändas till tillsynsmyndigheten.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

51 §.

Böter och viten, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till fulla gäldandet av böter eller vite, skall förvandling ske efter allmänna strafflagen.

VI KAP.

Särskilda bestämmelser.

52 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920.

53 §.

Denna lag skall lända till efterrättelse jämväl för dem, som vid lagens ikraftträdande redan äro i utövning av fondkommissionsrörelse, med nedan angivna undantag:

1) Fondkommissionär, som börjat sin rörelse senast den 30 april 1918, må utan särskilt tillstånd bedriva densamma till den 1 januari 1921.

2) Fondkommissionär, som börjat sin rörelse efter den 30 april 1918 men innan lagens ikraftträdande, må, där han senast den 7 januari 1920 hos vederbörande myndighet söker tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, utan särskilt tillstånd fortsätta rörelsen, till dess ansöknin-gen hunnit prövas.

3) Beträffande fondkommissionär, som avses under 1) eller 2), skola bestämmelserna i 9 § icke under den tid, rörelsen må utövas utan särskilt tillstånd, äga tillämpning, där ej fråga är om bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag.

4) Har enskild person eller handelsbolag utan kommanditdelägare eller med högst två sådana delägare bedrivit fondkommissionsrörelse under minst fem år före den 1 januari 1920, må, när synnerliga skäl därtill äro, tillstånd meddelas till rörelsens fortsatta utövande efter den 1 januari 1921, även om det kapital, som för rörelsen disponeras, icke uppgår till föreskrivet belopp.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

54 §.

Fondbörs, som är upprättad före den 1 januari 1920, må icke fortsätta sin verksamhet efter den 30 juni sagda år, med mindre Konungen lämnat tillstånd därtill. Ansökan om sådant tillstånd skall, åtföljd av förslag till börsordning, till Konungen ingivas före den 15 januari 1920. Konungen meddelar tillstånd, där börsen finnes vara till nytta för det allmänna. Innan Konungen jämlikt bestämmelserna i 28 § prövat det ingivna förslaget till börsordning och meddelat fastställelse därå, äge denna lag ej tillämpning å börsen.

55 §.

Kungl. kungörelsen den 8 februari 1901 angående fondmäklare i Stockholm skall upphöra att gälla den 30 juni 1920 eller, därest Konungen medgiver, att fondbörsen i Stockholm må fortsätta sin verksamhet efter sistnämnda dag, från och med den dag denna lag vinner tillämpning å börsen.

56 §.

I stad, där fondbörs finnes, vars börsordning blivit jämlikt denna lag av Konungen fastställd, skola de åligganden beträffande försäljning å offentlig auktion av fondpapper, som enligt särskilda författningar tillkomma av stadens handels- och sjöfartsnämnd utsedd mäklare, ombesörjas av person, som fondbörsens styrelse därtill förordnar.

57 §.

Bestämmelserna i denna lag äga icke tillämpning å fondkommissionsrörelse, som må bedrivas av Sveriges riksbank.

2:o) **Lag****om ändring i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.**

Häri genom förordnas att i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse skola införas två nya paragrafer med beteckning 48 a och 164 a av följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

48 a §.

Om bankaktiebolags rätt att yrkesmässigt i kommission köpa och sälja aktier, banklotter och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer är särskilt stadgat.

164 a §.

Om solidariskt bankbolags rätt att yrkesmässigt i kommission köpa och sälja aktier, banklotter och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer är särskilt stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1920.

Stockholm den 31 mars 1919.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservationer:

Beträffande förslaget till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

Vid 3 §.

Av herr *Lagerkvist*, som anført:

Den under 5) i 3 § givna bestämmelsen, att fondkommissionär skall för erhållande av tillstånd till rörelsens bedrivande bland annat visa sig disponera ett kapital av minst två hundrausen kronor eller i händelse han avgivit sådan försäkran, som i 7 § avses, minst femtio tusen kronor, synes mig icke vara tillfredsställande i den uppdragsgivande allmänhetens intresse.

Även om icke avsikten med denna bestämmelse är att skapa någon direkt säkerhet för uppdragsgivarna utan fastmer att fastslå behövligheten av ett visst rörelsekapital för fondkommissionären, så torde dock dessa belopp komma att uppfattas såsom en viss garanti för till fondkommissionären givna uppdrag, och fråga är, huruvida icke så även bör vara fallet i någon mån, även om icke kravet bör gå så långt som från bankmannahåll yrkats, att hela beloppet skulle deponeras i taka händer eller bankgaranti ställas. Såväl departementschefen som ock de sakkunniga hava framhållit nödvändigheten av att en viss allmän grundval förefinnes för en fondkommissionärs rörelse och anse, att så är förhållandet, i den händelse att upplånat kapital är för handen. Härom torde dock olika meningar göra sig gällande, och utan tvivel bör en något fastare grund i ty fall påfordras.

Såväl önskemålet om någon säkerhet för en fondkommissionärs förbindelser som ock behövligheten av en viss ekonomisk grundval för rörelsen torde kunna tillgodoses genom en bestämmelse i sådan riktning, att den sökande skall visa sig vara i besittning av eget kapital och varigenom även någon garanti vinnes för att rörelsen drives något försiktigare än eljest skulle vara fallet.

För att ej i onödig grad försvåra inträdet på denna bana för yngre begåvade krafter bör kravet på eget kapital begränsas till halva

det belopp, som skall vara disponibelt för tillståndets erhållande, och ej heller fordran uppställas på att något kapital undandrages rörelsen genom deponering i taka händer.

I anslutning till vad jag sålunda anført och i överensstämmelse med av mig inom utskottet framført yrkande får jag därför hemställa, att punkt 5) i 3 § får följande lydelse:

5) för den ifrågasatta rörelsen disponerar minst två hundra tusen kronor eller, där han avgivit sådan försäkran, som i 7 § avses, minst femtio tusen kronor. Av det disponibla beloppet skall minst hälften vara eget kapital.

Vid 12 §.

Av herr *Hederstierna*, som, med instämmande av herrar greve *Spens* och *Fagerlin*, anført:

Stadgandet om att tillstånd att idka fondkommissionsrörelse, som meddelats enskild person, skall vara förfallet, om han förlorat över en tredjedel av det kapital, han för tillståndets förvärvande visat sig disponera, och bristen icke blivit fylld inom tre månader efter det densamma yppades, hänför sig tydligen till det fall, att fondkommissionären, när han sökt tillståndet, visat sig disponera allt det kapital, som varit för honom disponibelt. Med hänsyn till det nu föreslagna äventyret kommer emellertid säkerligen detta icke att ske, och påföljderna av ett olika förfaringssätt i detta avseende komma att bliva vitt skilda. Tvenne fondkommissionärer disponera vid öppnande av sin affärsrörelse vardera 3 miljoner kronor. Den ene visar för tillsynsmyndigheten, att hela detta hans kapital är disponibelt, och följden härav bliver, att om han förlorar 1 miljon kronor härav, så är hans tillstånd förfallet. Den andre däremot visar för tillsynsmyndigheten såsom disponibelt kapital allenast 200,000 kronor, ehuru han sedermera för att väcka förtroende hos allmänheten i sina annonser tillkännagiver och styrker, att jämväl han disponerar 3 miljoner kronor. Med hänsyn till den av honom gjorda anmälan kan han emellertid förlora intill 2,866,667 kronor, utan att det honom meddelade tillståndet förfaller. Ett stadgande med sådana konsekvenser synes mindre lyckligt. Därjämte torde den marginal av en tredjedel av det anmälda kapitalet, som utmätts för den, som visat disponibelt ett stort kapital, vara något snäv, i det att av honom innehavda värde-

papper kunna under en baisseperiod tillfälligtvis sjunka betydligt, utan att detta behöver motsvaras av verklig värdeminskning. Med hänsyn till att det dock synes böra förefinnas en viss relation emellan det anmälda och det återstående kapitalet och då fordringarna lära böra bli strängare mot den, som endast anmält det erforderliga minimikapitalet, hemställer jag att 12 § 3) må erhålla följande lydelse:

3) om han förlorat så stor del av det kapital, han för tillståndets förvärvande visat sig disponera, att återstoden understiger antingen hälften av samma kapital eller ock etthundrafemtiotusen kronor samt bristen icke blivit fylld inom tre månader efter det densamma yppades; ägande — — — två år.

Vid 27 §.

Av herrar *Lindqvist* i Kosta, *Lindley*, *Hederstierna*, *Carlsson* i Frosterud och *Söderberg*, vilka icke funnit sig övertygade av de skäl, som av herr Lamm anförts i den av honom anförda motionen, att de viktiga ämnen, som omförmälas under mom. 4) och 6) uti förevarande paragraf, böra undandragas prövning och beslut av Kungl. Maj:t, samt därför hemställt, att paragrafen måtte erhålla den lydelse, som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Vid 30 §.

1) Av herrar *Lindqvist* i Kosta, *Lindley*, *Carlsson* i Frosterud och *Söderberg*, som yrkat, att förevarande paragraf måtte erhålla den lydelse, som av Kungl. Maj:t föreslagits.

2) Av herr *Hederstierna*, som anförde:

Enligt denna paragraf får börsstyrelsen med tillsynsmyndighetens tillstånd för viss tid meddela bestämmelser, som innebära avvikelser från börsordningen i vissa av de ämnen, som omförmälas i 27 §. Lagrådet har påpekat, att Kungl. Maj:t äger att meddela bestämmelser även i andra ämnen än där uppräknade, och att tillsynsmyndighetens dispensbefogenhet syntes böra utvidgas att avse börsordningens samtliga bestämmelser med vissa omförmälda undantag. Departementschefen har häremot erinrat,

att det knappast vore lämpligt, att tillsynsmyndighet skulle äga att dispensera från sådana bestämmelser, som av Kungl. Maj:t ansetts behöva tilläggas i börsordningen. Det är emellertid att märka, att Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter i samtliga de ämnen, som omnämnas i 27 §, och skall tillsynsmyndigheten få rätt att dispensera från de flesta av dessa, är det svårt att förstå, varför den icke skall äga samma befogenhet i fråga om övriga föreskrifter, som Kungl. Maj:t funnit lämpligt lämna. Detta synes så mycket mindre böra möta betänklighet, som dessa ytterligare föreskrifter tydligen komma att beröra ämnen av vida mindre vikt än de, som omnämnts i 27 §. I enlighet med lagrådets mening hemställer jag därför, att förevarande paragraf må få följande lydelse:

Med tillsynsmyndighetens tillstånd må börsstyrelsen för viss tid meddela bestämmelser, som innebära avvikelser från börsordningens föreskrifter med undantag allenast av de, som angå under 3), 7) och 8) av 27 § omförmälda ämnen.

3) Av herrar *Rogberg*, greve *Spens* och *Fagerlin*, vilka i anslutning till herr Hederstiernas här ovan vid 30 § uttalade åsikt och då de instämt i utskottets hemställan beträffande 27 § ansett förevarande paragraf böra erhålla följande lydelse:

Med tillsynsmyndighetens tillstånd må börsstyrelsen för viss tid meddela bestämmelser, som innebära avvikelser från börsordningens föreskrifter med undantag allenast av de, som angå under 3) 5) och 6) av 27 § omförmälda ämnen.

Vid 38 §.

Av herr *Fant*, som anført:

Det nu föreliggande lagförslaget grundar sig i det stora hela på ett av särskilt tillkallade sakkunniga — den s. k. börslagstiftningskommittén — den 20 mars 1918 avgivet betänkande med förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

I en viktig del, avseende den föreslagna *kontrollens förläggning*

(38 §), har man nu frångått de sakkunnigas enligt mitt förmenande väl motiverade förslag och anslutit sig till en reservants, den *nuvarande* bankinspektörens, uppfattning. De sakkunniga föreslogo nämligen, att kontrollen över fondkommissionärer och fondbörser skulle omhänderhavas av en särskild statsmyndighet, kallad fondinspektionen, under det att reservanten-bankinspektören ansåg, att denna kontroll borde anförtros åt bankinspektionen. Utskottet har nu i sin motivering (pag. 8), lika med föredragande departementschefen i dennes yttrande vid den kungl. propositionens utlåtande till riksdagen, uttalat sig för kontrollens överlåtande åt bankinspektionen.

De sakkunniga framhålla vad den *företvarande* bankinspektören R. Benckert såsom ledamot av bankinspektionen i en reservation mot inspektionens yttrande i frågan anfört beträffande den ifrågasatta tillsynsmyndighetens införlivande med bankinspektionen. Han yttrade bl. a. följande, enligt börslagstiftningskommitténs betänkande pag. 66: »Ett inympande på bankinspektionen av en fondhandelskontroll kan befaras allt för mycket draga bankinspektören från hans egentliga uppgift. Enligt vad trustkommitterade upplysa, funnos hösten 1913 icke mindre än 137 personer och bolag, som, spridda över hela landet, drevo fondhandel. Att studera dessas skiftande och ofta invecklade affärsmetoder samt bedöma deras ställning för att i det psykologiska ögonblicket ingripa eller försöka ingripa för att begränsa vådorna av ett fallissement skulle kräva ett icke obetydligt arbete av bankinspektören, huru skickliga medhjälpare än ställdes till hans förfogande. Under normala förhållanden torde han nog kunna bära den ökade arbetsbördan, men knappast under kristider, då hans uppgift är mest maktpåliggande. Och jag kan av egen erfarenhet vitsorda, att då flera banker samtidigt råka i svårigheter, varmed oftast följer ett minskat förtroende för vederbörande ledning, bankinspektörens tid är mycket strängt upptagen av samtal, rådplågningar, mottagande och besvarande av skrivelser, hänvändelser till andra banker m. m. Allt sådant får bankinspektören, även om det må falla utanför den snävaste ramen för hans tjänstutövning, ej undandraga sig; tillsatt för bankernas skull och avlönad med deras pengar, skall han framför allt stå dem till tjänst. Denna hans uppgift kan nödtvunget bli undanskjuten, om han tillika skall lägga sig ombord med fondhandelns övervakande.»

Med anslutning till detta uttalande erinra de sakkunniga, att för tillsyn av fondhandel komme att krävas sakkunskap av i viss mån annat slag än för tillsyn av bankrörelse, och att därför en person kunde

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 1 avd. 14 häft. (Nr 15—16.) 5

vara synnerligen lämplig till bankinspektör utan att äga tillräckliga förutsättningar för att öva kontroll över fondkommissionärer. Det bleve, yttra de sakkunniga, säkerligen icke lyckligt, om man vid tillsättande av bankinspektör skulle vara nödsakad att inskränka sitt val till personer, som hade en mera omfattande erfarenhet om förhållandena inom fondhandeln. Ett annat skäl för att ej förena ifrågavarande bägge slag av tillsyn hos samma myndighet funno de sakkunniga däri, att tillsynen över fondkommissionärer och fondbörser vore avsedd att bliva av en väsentligt annan natur, vida mera ingående och förenad med betydligt större befogenhet än tillsynen över bankerna. Av dessa skäl föreslog de sakkunnigas majoritet — fyra av fem — att en särskild institution upprättades för kontrollen över fondhandeln.

Med erinran att, om bankinspektionen skulle övertaga fondhandelskontrollen, vissa ändringar i detta ämbetsverks organisation givetvis erfordrades, meddelas i den kungl. propositionen, huru bankinspektionen i sitt utlåtande »tänkt sig» dessa ändringar. Bankinspektionen, som nu utgöres av bankinspektören och fem ledamöter, av vilka tre tillika äro assistenter, en sekreterare och en biträdande ledamot, skulle vid fondhandelskontrollens förläggning till bankinspektionen uppdelas i tre byråer, en bankbyrå, en fondhandelsbyrå och en kanslibyrå. För vardera av de bägge tekniska byråerna skulle finnas en sakkunnig chef jämte inspektörer till erforderligt antal; och över det hela skulle stå en chef, som givetvis icke längre skulle kallas bankinspektör utan erhålla annan lämplig benämning, förmodligen generaldirektör.

Vill man se till, huru bankernas och allmänhetens ställning till denna storslagna institution skulle gestalta sig, så får man icke släppa ur sikte, att bankmännens och bankkunders förhandlingar med bankinspektören, som nu för dem är bankinspektionen personifierad, *mycket ofta beröra ömtåliga och intima förhållanden*, såsom t. ex. en styrelseledamots bekymmer beträffande en verkställande direktörs framfart, fråga om avskrivningar i ett bokslut, bankkunds klagan över förment orättfärdig eller hänsynslös behandling i bank m. m.; och då uppstår det spörsmålet, till vilken inom det nya stora ämbetsverket vederbörande skall vända sig i sådana intima frågor, vilka kunna vara väl så viktiga som de i officiell skriftväxling behandlade. Förmodligen till den »sakkunnige» byråchefen. Men denne lär väl icke kunna fatta position i en fråga av vikt utan att rådfråga sig med högste chefen, då denne får tid övrig från sysslandet med fondhandelskontrollen; och *därmed förlora förhandlingarna sin intima och konfidentiella karaktär*. Det *personliga* i samfärdseln mellan bankernas representanter och all-

mänheten å ena sidan och bankinspektionen å den andra skulle med all säkerhet försvinna för att giva rum för ett officiellt skriftväxlande. Och därmed skulle enligt min mening bankinspektionens värde i väsentlig mån förringas.

Chefen för finansdepartementet har räknat ut, att flertalet av de i frågan avgivna yttrandena ansluter sig till den av nuvarande bankinspektören uttalade särskilda mening. Men ett av dessa yttranden äger efter min tanke den vikt, att det uppväger åtskilliga av dem, som avgivits för en motsatt mening. Jag syftar på yttrandet av svenska bankföreningen, som anmäler, att den »helt instämde i vad förre bankinspektören Benckert yttrat beträffande vådorna av en dylik sammankoppling». Det vill synas mig att, då bankerna, som nu uteslutande uppbära kostnaderna för bankinspektionen och för övrigt måste anses vara väl förtrogna med bankinspektionens nuvarande arbetsmetoder, undanbedja sig att dessa förändras genom bankinspektionens sammankoppling med en fondinspektion, ett sådant uttalande förtjänar det största avseende.

På här ovan anförda skäl anser jag för min del att, på sätt de sakkunniga föreslagit, tillsyn över fondhandeln bör utövas av en för hela riket gemensam *särskild* myndighet, och att utskottets i motiveringen å pag. 8 gjorda uttalande med anslutning till departementschefens uppfattning därom, att ifrågavarande kontroll bör förläggas till bankinspektionen, bör ur utlåtandet utgå och ersättas med följande ord:

Utskottet, som ej delar den av departementschefen uttalade uppfattningen om lämpligheten av ifrågavarande kontrolls förläggande till bankinspektionen, har ansett sig böra i detta sammanhang uttala sin anslutning till vad de sakkunniga i sitt betänkande föreslagit, eller att tillsyn över fondhandeln bör utövas av en för hela riket gemensam *särskild* myndighet.

Vid 53 §.

Av herr *Hederstierna*, som, med instämmande av herrar *Rogberg*, greve *Spens* och *Fagerlin*, anförde:

Då i bolagsordning för bankaktiebolag och solidariskt bankbolag skall angivas de rörelsegrenar, bolaget må utöva, hava dylika bolag,

som driva fondkommissionsrörelse, av Kungl. Maj:t genom stadfästelse av bolagsordningen meddelat tillstånd härtill för den tid, som den beviljade oktrojen räcker, eller således högst 10 år. Då nu förenämnda lagförslag icke innehåller något undantag för dessa bolag att fortfarande driva sin berörda rörelse under oktrojtiden, berövar förslaget följaktligen bolagen den rättighet, desamma i enlighet med nu gällande föreskrifter erhållit. Då en sådan lag följaktligen skulle bliva av retroaktiv verkan och icke synes vara grundad på sunda och riktiga lagstiftningsprinciper, får jag hemställa, att förevarande paragraf måtte erhålla följande lydelse:

Denna lag skall lända till efterrättelse jämvä för dem, som vid lagens ikraftträdande redan äro i utövning av fondkommissionsrörelse, med nedan angivna undantag:

1) För bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag, som före lagens ikraftträdande erhållit viss tids tillstånd till idkande av fondkommissionsrörelse, vare nytt tillstånd för rörelsens bedrivande under den medgivna tiden icke erforderligt.

2) Fondkommissionär, som börjat sin rörelse senast den 30 april 1918 — — — 1921.

3) Fondkommissionär, som börjat sin rörelse efter den 30 april 1918 — — — prövas.

4) Beträffande fondkommissionär — — — bankbolag.

5) Har enskild person — — — belopp.
